ונמצאה זו כשם שתפילין ומזוזה אפילו אות אחת מעכבתן כך ספר תורה אפילו אות אחת מעכבו מלקיים מצות כתיבתו עד שיתקן אבל נצאת בקריאתו שהוא מתקנת נביאים ועזרא אין נלמוד ס"ת מתפילין ומזוזות עכ"ל. ואע"פ שרב שלמה בר רשב"ץ השיב שם על דברי הר"ן מורי הרב הנזכר היה תופס דברי הר"ן עיקר וקרוב לשמוע כדי לישב דברי הרמב"ם בתשובה עם דבריו בחיבור וכך אנו נוהגים אחריו (ג):

הסדר: ד ואם יש בו שלש טעיות בכל דף ודף יכול לתקנו ארבע יגנז. היה בכל דף ודף ארבע טעיות חוץ מדף אחד שאין בו טעות יתקן

ד **ואם** יש בו ג' טעיות בכל דף ודף יכול לתקנו וכו' עד לפי שאין הגרר גנאי כמו התלייה. הכל בפרק הקומץ (כט:). ואם תאמר כיון דבעינן שיהא רוב הספר מתוקן למה כתב שצריך דף אחד שאין בו ד' טעיות מאחר שרוב הספר מתוקן הרי יש בו כמה דפים שאין בהם טעיות. ויש לומר דרוב הספר מתוקן היינו לומר שרוב אותיות הספר כתובים כתקנם ואין לך דף שאין בו כמה טעיות וקאמר דאפילו הכי אם אין בדף אחד יותר מג' טעיות מאחר שרוב אותיות הספר כתובים כתקנם מציל אותו דף על כל הספר ומגיהין אותו אע"פ שיש בכל שאר דפיס ל' או מ' טעיות או יותר בכל אחת: [בדק הבית] והרמב"ם כתב בפרק ז' (הי"ב) כלשון הזה ס"ת שיש בו שלש טעיות בכל דף ודף יתקן ואם היו ארבע יגנז ואם היה רוב הספר מוגה והשאר יש בו ארבע טעיות ונשאר אפילו דף אחד מאותו השאר המשובש (לו) [בלא] ארבע טעיות הרי זה יתקן [עד כאן]: **וכתבו** התוספות (סס ד"ה מגה) דהא דאם יש בו דף אחד שאין בו ד' טעיות מציל דוקא בהיה בו מעיקרא אבל אינו יכול לתקן במה שיחזור ויכתוב דף אחד שלם לומר שיציל וכך הם דברי הרא"ש בהלכות ס"ת (סי' ז) וכ"כ המרדכי בהלכות קטנות (סי' תתקנד): **וכתב** עוד (המרדכי) וא"ת [ג] אין יתקן הא אמרינן במסכת סופרים (פ"ג ה"א) דכל שהסיח דעתו מלקרות צריך לחזור ולברך וכהיא דהקורא בתורה ונשתתק דמירושלמי (ברכות פ"ד ה"ג) ומביאו רבינו בתורת חיים סימן ק"מ (קכב:) ונידון דידן הוי כמו נשתתק דמה לי אונס דנשתתק מה לי אונס אחר ואף לרבי אפרים דחולק לשם אבינו יואל מודה בנידון דידן דצריך לחזור ולברך מטעמא דפירשתי: ולכן נראה דיש לנהוג כמ"ש המרדכי ע"ש ראמ"ה דבנמצא טעות בתחלת הקריאה אפילו חסר בה פסוק אין להפסיק לקורא להמיא ס"ת אחרת אלא קורא כל הטעות בעל פה כיון דלא אפשר דתחילת הדבר לא היתה דעתו לקרות ע"פ. והני מילי אם לא קרא עדיין ג' פסוקים אז קורא הטעות בעל פה ומשלים עד ג' פסוקים וכשהוא רחוק מן הפרשה שיכול לסיים ולברך יברך אשר נתן לנו וכו' ויגיא ס"ת אחרת ויקרא אחר ויתחיל ממקום שסיים הראשון בראשונה, וה"ה נמי אם קרא כבר ג' פסוקים אלא שהוא רביעי בר"ח או בחולו של מועד שצריך לגמור הפרשה שאין מוסיפין עליה אי נמי שהחסרון בסמוך לפרשה שני פסוקים דאין משיירין בפרשה פחות מג' פסוקים יגמור הפרשה, אבל אם כבר קרא ג' פסוקים ורחוק מן הפרשה שאפשר לו לסיים ולברך יברך אשר נתן לנו ויגמור ויגיא ס"ת אחרת ויקרא אחר וכך הנהגתי בכל הקהילות שעברתי וכך נהגו הקדמונים: ומה שכתב כ"י בתורת חיים סימן קמ"ג וז"ל והמרדכי בפ"ב דמגילה כתב חילוקים בזה ואיני מאריך בהם לפי שלא נהגו כן עכ"ל אין מזה ראיה להנהיג בתלכות אחרת כמנהגו דאמנם בני אשכנז נמשכו אחר פסקי המרדכי שהם לנו לעינים ומן התימה למה לא יהגו אחר פסק זה כיון שלא נמצא בפוסקים ובמפרשים שום חולק על פסקיו אלה. ומו דהראיה שהביא (מרדכי סי' תשנב) מדאמרינן במגילה (יח:) השמיט בה הסופר אותיות או פסוקים וקראן הקורא כמתורגמן המתרגם יצא ומוקי לה במקצתה היא ראיה גדולי עולם בענין הברכה על המומשים בדבור דלהרמב"ם ורבו ר"י הלוי ן' מיגא"ש ור"י וגדולי גרבוא ס"ל דמברכין על המומשים מפני שאין הברכה על הקריאה בספר כמו הברכה שעל נטילת לולב ודומה לו דהכא עיקר המצוה היא הקריאה בין שקרא בספר הכשר ובין שקרא בספר הפסול ואפילו קרא בעל פה עצמה של קריאה היא המצוה ועליה מברכין ולדעת הרשב"א אין מברכין במומשים וסתר כל הראיות שכתבו הגדולים לברך דעיקר המצוה היא הקריאה והא ודאי כיון דאי אפשר להוציא אחרת הסדר ויוצאין במה שקראו וקורא על פה ושפיר דמי לברך דעיקר המצוה היא הקריאה אבל להרשב"א אסור לברך וצריך להוציא אחרת ולחזור ולקרות מראש הסדר וכיון דמנהגינו שלא לחזור לראש הסדר ויוצאין במה שקראו ומברכו בספר הפסול אלמא דתפסינן עיקר דעיקר המצוה היא הקריאה כדעת הרמב"ם ומיעתו הילכך בדיעבד יש לקרות הטעות בע"פ ולברך כדעת רא"מ"ה. ועוד מצאתי להרב מהר"ר אליהו מזרחי שהורה הלכה למעשה כהרמב"ם ומייסב כל הקושיות שהקשה הרשב"א: **ואיכא** לתמוה אדם יוסף שהחזיר דברי רבו מהר"י מ רב וכל ראיותיו אינן אלא לענין שהקריאה בס"ת הפסול עלתה בדיעבד וזה ודאי נכון אבל לענין שלא לברך לפניה כשמוציאין ספר תורה אחרת לא כתב על זה לא טעם ולא שום ראיה ואימה דא"כ הפסוקים שקרא בספר הפסול נתברכו לפניהם ולא לאחריהם והפסוקים שקרא בכשר נתברכו לאחריהם ולא לפניהם ומנא ליה הוראה זו להצטרף הקריאות בשני ספרי תורה לפוטרה בברכה אחת. ולכן נראה לפע"ד דבר ברור לבטל הוראה זו במקומות שנהגו כך ע"פ השולחן ערוך ולקבוע ההלכה כראמ"ה:

ב **ומ"ש ואם יש בו ג' טעיות וכו' עד כמו התלייה.** הכל בפרק הקומץ (סוף דף כט:) ועל פי פירוש רש"י ותוספות והרא"ש

דרכי משה

(ג) **ובמרדכי** פ"ג דמגילה (ע"ב) (סי' תשצד) פסק דאם נמצא טעות בשעת הקריאה אם לא קרא ג' פסוקים יקרא הטעות בעל פה או שהוא רביעי בראש חודש או בחול המועד דצריך לסיים הפרשה דאין מוסיפין עליהן או שהחסרון סמוך לפרשה ב' פסוקים דא"א להפסיק, אבל אם הוא בענין שיכולין להפסיק פוסקין ולוקחין אחרת וגומרין הקריאה עכ"ל ראבי"ה (סי' תקנג). [ובאגור (סי' קצה) כתב בשם מוהר"י מולין (שו"ת החדשות סי' כג) דכשנמצא טעות בס"ת אין להביא אחרת לקרות בה דאין לנו ס"ת כשר שלא ימצא בה חסר או יתר וכ"כ ר"י אור זרוע וכ"כ בפסקי מהרא"י (תרומת הדשן ח"ב) סימן ע' שמורה להלכה למעשה שאין לקרות בס"ת אחרת אם נמצא טעות בקריאת התורה וכן אנו נוהגין [עכשיו] אחריו עכ"ל. ולי נראה בודאי אם נמצא בה טעות מעט בחסירות וביתירות וכדומה יש לנהוג כדברי האגור דבעוונותינו לא נמצא ספר בזמן הזה שאין בה טעות כזה אבל אם נמצא בה טעות גדול שאינו שכיח בשאר ספרים יש לנהוג כדברי ב"י וכן מצאתי במהרי"ל (הל' קריאת התורה עמ' תנ סי' ב) פעם אחת הוציאו ס"ת מוטעה הרבה והתחיל החזן הבו גודל לאלהינו וכו' וצוה מהרי"ל להחזיר אותו וליקח אחר ו) וכן הוריתי הרבה פעמים בכיוצא בזה:

חדושי הגהות

[ג] ר"ל להך דקאמר שאם כתב חסר אלא יכול לתקנו בגרירה הקשה היאך יכול לתקן והא אמרינן במסכת סופרים הפסיק באמצע הפס וכו'. ומה ש"ל מה לחלק בין אמצע הפס לאמצע שאר מיצות תמצאנו שם במרדכי בסוף דבריו ע"ש:

הגהות והערות

ו) ועיין בספר מנהגים למהרי"ל (הוצ' מכון ירושלים) עמ' תנ ובהערה 3 שם מתשובות מהרי"ל החדשות דאין להוציא ס"ת אחר. ועיין שם בשינויי נוסחאות דלא בכל הנוסחאות הלשון הוא "מוטעה הרבה":

Scanned with CamScanner

והמרדכי משם רבינו שמשון דהא דקאמר בגמרא אבל בתירות לית לן בה היינו לומר דלא מיגניא הגרירה כולי האי ולא מיחזי כמנומר כמו אם היה רחוי להיות מלא וכתב חסר דכשתולה החסר ביני שיטי מיחזי כמנומר. ודלא כיש מפרשים דבתירות לית לן בה ואין צריך לגרור כלל מה שכתב החסר מלא שהרי אינו חסר כלום והיתר אמרינן ביה (חולין נח:) כל יתר כנטול דמי ואינו מעלה ואינו מוריד וכך פירש בגיתוקי יוסף (ד. ד"ה והני מילי) וליתא להך פירושא מהא דאיתא פ"ק דעירובין (דף י"ג.) ובסוטה (כ.) בני הזהר במלאכתך שאם אתה מחסר או מייתר אות אחת אתה מחריב את כל העולם כולו. וכתבו התוספות והרא"ש והמרדכי דהא דאם יש בה דף אחד שלימה מצלת על כולן היינו דוקא אם בתחלתו נכתב כן אבל אין יכול להסיר דף אחד הפסול ולכתוב דף אחר כדי להכשיר דאל"כ אדבע למה יגנז יסיר הדף ויעשה אחר עכ"ל:

ג) הפסיק באמצע השם יותר ממלוא אות קטנה שהוא שיעור בין תיבה לתיבה לא יקרא בו ז]. וי"ל אחר הגרירה אם יוכל להאריך האותיות מלאמריהם או מלפנייהם כשר הדבר בעיני ואם לאו יתמוך ואות אחת גדולה יכתוב במקום השתים. ושאלתי לרבי ח] ואמר לי דהיא דשמעתין איירי בענין שיכול למלאות האויר ע"י שיאריך האותיות וההיא דמסכת סופרים שאין יכול להאריך ודוחק. ומה שפירש נמי שיתמוך האותיות אין נראה דא"כ בחסרות נמי יכול למחוק ולכתוב קטנות ועוד דההיא דמסכת סופרים אמאי לא יקרא בו יעשה כן. ועל כל הפירושים ק"ל דאין יוכל לעשות כתיבה דקה או גסה יותר משאר הספר והא אמרינן לקמן לא ימעט הכתב מפני ריוח שלמטה ושלמעלה והאריך בדבר ובסוף כתב לא ידענא מה אדון ביה ט]. ולע"ד נראה לומר דודאי בשמעתין מיירי בשיכול למלאות האויר ע"י שיאריך האותיות והא דאמרינן לא ימעט הכתב וכו' היינו לכתחלה אבל היכא דא"א לתקנו בענין אחר שפיר דמי:

כולו על ידו. ואפילו יש בכל דף ודף ארבע טעיות ודף אחד שלש טעיות יתקן כולו על ידו (ג) והוא שיהא רוב הספר מתוקן אבל אם רובו משובש לא יתקן אפילו אם יש בו דף אחד כולו שלם. והא דפסלינן ארבע טעיות בכל דף ודף דוקא כשטעה וכתב המלא חסר לפי שהוא גנאי לתלות כל כך ביני שיטי אבל כתב החסר מלא אפילו טעה כמה טעיות בדף יכול לתקן (ד) לפי שאין הגרירה גנאי כמו התלייה: ה (ה) שאלה לאדוני אבי הרא"ש ז"ל לפי שנוהגין לעשות ס' שיטין ביריעה אם יכול למחוק שני שיטין או שלשה ולכתוב במקומן ארבעה או חמשה ולהכניס מה שדילג. תשובה לא יתכן בעיני למחוק שני שיטין או שלשה ולכתוב ארבעה או חמשה להכניס מה שדילג שממעט הכתב ומיחזי [ג] כמנומר וטוב לסלק היריעה עד כאן:

ג כתב הרשב"א בתשובה (ס"ז סי' רפז) ס"ת שנמצאו בו שלש טעיות אסור לקרות בו עד שיגיהנו כי הוא מוחזק במוטעה בתלת זימני:

ה שאלה לא"א הרא"ש לפי שנוהגין לעשות ס' שיטין וכו'. בכלל ג' (סי' ז):

פרישה

(ג) והוא שיהיה רוב הספר מתוקן. פירוש רוב מיעוט הספר אבל מ"מ נמצאו בכל דף כמה טעיות. ב"י. וכתבו התוספות דאם יש בכל דף ודף ד' טעיות אינו יכול לתקן כמה שיחזור ויכתוב דף אחד שלם לומר שיגיע: (ד) לפי שאין הגרירה גנאי כמו התלייה. ואם תאמר היאך יתקן הגרירה הא יהיה הפסק באמצע התיבה דפסול כדאמרינן לעיל בסימן רע"ד. וי"ל דיכול למלאות הגרירה על ידי שיאריך הכתב אם יוכל ואם אינו יכול לתקן כך ימחוק עוד תיבה אחת או שתים ויאריך הכתב כמו שירצה. וא"ת הא אסור למעט או להרבות הכתב. וי"ל היינו דוקא לכתחלה אבל היכא דא"א לתקנו בענין אחר שפיר דמי. ב"י. ונראה דהיינו דוקא שאם יבנה הכתב כשר היכא דלא אפשר בענין אחר אבל למעט הכתב אפילו בדיעבד פסול דאל"כ אמאי פסול היכא שכתב המלא חסר יגרר ויעמוד הכתב. והא דאמרינן סימן ער"ה אלא שאיני יודע איך יתקן המעוות הפתוחות והסתומות וכו' אע"ג שאם עשה הסתומה פתוחה יכול לתקן ע"י שיבנה הכתב. ודוחק לומר דהתם עיקר הטעם שמא יזדמן לו שם. מיהו מדכתב הרא"ש שם בלשונו וגם היה צריך למעט הכתב משמע דוקא אמיעוט הכתב דקדק ולא על אריכות הכתב ומה שכתב דאסור לעשות מפתוחה סתומה הוא משום שמא יזדמן לו שם. ונראה דהא דכתב הכא דיכול להרבות הכתב היינו היכא שכל הס"ת פסולה אם אין מתקנה בכך ולכן אמרינן דיכול לתקנה ע"י שיבנה הכתב כי היכי דלא יפסיד הס"ת והא צריך לגנוז ס"ת שלם אבל לעיל לא איירי אלא שיש פתוחה א' או ב' שעשאה בתוקם סתומה לא אמרינן שיתקנה על ידי שיבנה הכתב אלא יגנוז יריעה אחת או שתים. ומה יש לתרץ גם קושייתם ב"י הנ"ל מה שכתב דאסור למעט הכתב היינו היכא דאין כל הס"ת נפסלת: (ה) שאלה לא"א הרא"ש ז"ל לפי שנוהגין לעשות ששים שיטין וכו' ולהכניס מה שדילג. נראה דמיירי שהסופר כבר כתב ס' שיטין ודילג בפרשה פסוק אחד או שנים ושאל אם יכול למחוק ב' שיטין או ג' ולכתוב במקומן ד' או ה' ולהכניס כלומר אם יכול לעשות יותר מס' שיטין אבל השואל לא עלה על דעתו שיהא פסול משום שיצטרך למעט הכתב ויהא מיחזי כמנומר דאין כ"ע דיני גמירי. והרא"ש השיב לו דמשום שיצטרך שיעשה יותר מס' שיטין משום זה היה יכול לתקן אבל אסור לתקן משום שיהא צריך למעט הכתב ומיחזי כמנומר (ורמ"א (שו"ע ס"ה) פסק מכל מקום נהגו לתקן כמ"ש ר"ס ער"ה. עד כאן המגיה):

דרישה

רעט (במרדכי פרק ב' דמגילה פסק דאם מצא טעות בשעת הקריאה אם לא קרא ג' פסוקים יקרא הטעות בע"פ או שהוא רביעי בראש חודש וחול המועד דצריך לסיים הפרשה דאין מוסיפין עליהן או שהחסרון סמוך לפרשה ב' פסוקים דא"א להפסיק אבל אם הוא בענין שיכולין להפסיק פוסקין ולוקחין אחרת וגומרין הקריאה עכ"ל ראבי"ה. והאגור בשם מהר"י מולין ור"י אור זרוע ומהרא"י בפסקיו סימן ע' מורין דכשנמצא טעות בס"ת אין לקרות בס"ת אחרת. ורמ"א בדרכי משה (אות ג) מחלק אם נמצא טעות מעט בחסיר ויתיר וכדומה יש לנהוג כדברי האגור דבזמנינו לא נמצא ס"ת שאין בה טעות כזו אבל אם נמצא טעות שאינו שכיח בשאר ספרים יש לנהוג כדברי ב"י ע"ש. עד כאן המגיה). הקורא בחומשים ע"י הדחק אין רוח חכמים נוחה הימנו וכו' והראיה עיין במרדכי ס"פ הניזקין. מורי ורבי. (עיין מ"ש רמ"א באורח חיים סימן קמ"ג ס"ד. עד כאן המגיה):

חדושי הגהות

[ג] עיין לעיל סימן ער"ה דנוהגין לתקן וכתב מהר"י מינץ (סוף) סימן ט"ו בתשובת שאלה אי מעברין עליו לבע דמות הגויל וחוזרין וכותבין עליו אם נוכל לקרות בתוכו ס"ת לא ביארת בשאלתך ענין הלבע אם הוא מעכבה (נ"ל מכהה י]) שחרורית הדיו שכותב אח"כ על הלבע התחתון מכל מקום נ"ל שדבר זה תוכל לפשוט בגמרא והוא פרק הטוה (שבת קד:) ופרק המביא מגין (גיטין יט.) ע"ש יא]. (דרכי משה הארוך):

הגהות והערות

ז] לפי שנראה כב' תיבות (מרדכי שם): ח] דא"כ בהיא דמסכת סופרים נמי יעשה כן (הגהות מהר"י ומהצה"ש שם): ט] ע"כ דברי המרדכי בשם רבינו שמשון: י] במהר"י מינץ הלשון הוא "מעכבת ומכהה": יא] ודעת המהר"י מינץ להכשיר. וע' קסת הסופר (סי' ב סעי' יב) שחלקו עליו ומסיק שם ונכון להחמיר:

Scanned with CamScanner

כל זה החלב שיאכל אכילה אחרת מן הבשר כמ"ש רמ"א בח"מ סי' כל"ב ס"ב והלחי ח"ל לגרך שנית על ס"ח שיוציאו שניה כל בלא קרא ג' פסוקים דלמו קרא ג"פ כ"פ מודים דמברך ברכה אחרונה אחר קריאת הפסוק כמו שכתב רמ"א בח"מ סי' קמ"ג אלא והלחי דלא קרא

מדין ג"פ נמלא שלא קיים עדיין שם מקום קריאה אלא ע"י הסניה והין כאן מצוה אחרת אלא תקון שניה מבלמת החסרון של הראשונה כדי שיהא יוצא מה שביקרעל הפסוקה ס"ב ה"ל לחזור ולברך וכוה ככל מילי דעלמא שזכרנו בסמוך וה"ב דרבו של הס"ע כזה על פי רבו הוא נכון ולא קשה מכוכחה שזכר המרדכי ושוב כ' המרדכי ראיה לדבריו ממ"ש במגילה פ' ב' ל"ק הא בכולה הא במקלחה פירוש דאם כולה מטושטש או מקורעת אין יוצאין במה שקורין בעל פה הא במקלחה יוצאין במה שקורא על פה ומזה למד לספר תורה שחסר בו' שיקרא בעל פה וכוה אמנה מי דמי מגילה לס"ת דהא בס"ת אפי' מקורעה מקלחה פסולה ואיני יודע שום מעלה בזה בדבריו של המרדכי מדברו של מהרר"ו כי רב ואחריו הס"ע דהדרבה ק"ו הוא אם תוכל לומר שבשעה ברכתו היה מכוון ג"כ אם יהיה פסול שיקרא בעל פה ק"ו שתוכל לומר שיקרא בס"ת אחרת כיון שבכל מצוה אחת: אלא אי קשיא לי הא קשיא לי מעה דפריך במס' יומא שם גבי כ"ג דקורא פרשת וכעשור בעל פה אמאי נגלוי ונקרי ומשני מפני כבוד ליבור ופירש"י שיהיו מלפים ודומים לכך והדר פריך וניתי ס"ת אחרינא ונקרי פירש"י שהיה נגלו לפרשת וכעשור כו' ומשני משום פגמו של כו' כמו שכתבתי לעיל, ומ"ל קשה לדברו של מהרר"ו כי רב ופ"ע דגם סברא ניחוש לכבוד הלבור ולא נוליא אחרת דכשנוליא אחרת יצטרך לנגלו בה דהא דמהני סתם אחריתא הוא משום שבבר הביאו לזה ונגלו אותה למקומה מה שאין כן בכאן בדין הטעות אינא מפי טירתה מגלילה דגבי כ"ג דכאן יהיה הדתי הוצאת ספר תורה אחרת ונגלילה וכי תימה דעכבו אין הוכשרן לכבוד ליבור זה אינו דמסיק ב"י בח"מ סי' קמ"ד דאין היוצר בין זמן לזמן בזה? ע"כ יש לחדון דשאני הכא דע"כ צריך שהוליא אחר כך אחרת כשנגמור זה קריאתו ויעמוד אחר התחיל ה"כ אמאי לא נוליא היכף אחרת ויקרא גם הראשון בספר בעל ע"כ נראה לע"ד נכון שודאי אף שאין לבנות ממה שכתב וקבע הלכה בש"ע כאן ובח"מ מכל מקום אם נמלא טעות באותו שהוא קורא אחרון ואין אחריו עוד קורא שאו יחזור כדרך המרדכי אבל לא מעשים שזכרנו לעיל אלא מעשה בבוד ליבור שהוא תלמוד עדוד ואף ע"ג דיקרא אחר כך למפטיר מכל מקום אין בייך כאן בבוד הליבור דהא בלא"ה מפסיקין קצת באמירת קדיש ואם נמלא הטעות בקריאת המפטיר ג"כ לא יוליא אחרת אלא יאמר בע"פ כדברי המרדכי ואע"ג דבח"מ סי' קמ"ד כתב בית יוסף בשם אותיאלין בני ספרי תורה שאין שם ספר תורה אחרת מוכן שידחה בבוד ליבור ויגללו הספר תורה ויקרא במקום האחר ולא אמרינן שיקראנה בעל פה אחי אחם דודאי אין לומר שיעשה ברבה על קריאה הבניה מה שיקרא בל הפרבה בעל פה מה שאין כן כאן שעושה ברבה על הקריאה בתורה אלא באח"כ נמלא טעות אמאי לא יקרא בעל פה כמו בהן גדול ולא ישבית הליבור. ואף שבדברי רמ"א בחה שכתב כאן ואין חילוק בזה כו' משמע שאף בקריאת הקורא האחרון יש לנהוג כדרך הס"ע מ"מ הלמוד עדוד שזכרתי דוחקני בזה לנהוג בדברי מרדכי אם נמלא בטעות בקריאה האחרון שיאמר הטעות בעל פה ויגמור בספר הבוה כל הקריאה הליבוה ולא יוליא אז אחרת אבל בקריאת הקודמים לו יש לנהוג בדברי הס"ע על פי רבו והוא נכון. ומו"ח ז"ל תולה על דברי כי רב וכתב להקשות על הס"ע מקוביית המרדכי ולפי מה שכתבנו נתיישב היטב בסיעתא דשמיא. ומה שהקשה מו"ח ז"ל על הס"ע דגלילה של הלחנה אחרת היא והוא הפסקה אין זה קושיא דמ"כ הקשה לך גם בהיא דבהן גדול דפריך תלמודא וגגול ס"ח ולא ישבית הליבור. והכל נכון לפי עכ"ד:

רפ (א) בתוך שני שיטין יתפור כו'. כתב מו"ח ז"ל כל זמן שלא הפרו אפי' לא נקרע אלא בשיטה אחת אסור לקרות בו עד שיתפור עכ"ל ולא נראה לע"ד דאין כאן פסול לגמרי כל בהוא בפחות מבלבה אלא דקמ"ל דאין איסור בתפילה אלא אחת דמיגניא בכך שזהו טעם שלא יתפור מטום דמיגניא וכשיגיע זה אלי ואמרו כמ"ש ע"י קמ"ל בפחות מבלבה לא מיגניא ואלים לדברי מתכובת מהרי"ק סי' קכ"ב לענין דבק שכתב במשא ומתן שלו וז"ל ושד דלכון סירובלמי מבתב דלריך לדבק בו' ואי לא מבטיל בהאלי קבע דאמר דובקים אפי' אי לא נסחס א"כ אין לריך לדבקן כלל כ"ל שמע מינה דכל היכא באין פסול אלא שתיפה לא בעיקר שתיפה ס"ל לענין

רפ א שנקרעה בו ידיעה כו'. למעלה לו למטה בגליון וגכנס עד כ' שיטין כו'. טור. וכתב הב"ח נראה דדייק לפרש הכי כו' דדוקא שבקרע בתחיל ביליפה בגליון ובא לו בתוך כ' שיטין מסתע דוקא בנה"ג בג' לא יתפור בלא שפלין אבל לא נקרע הגליון אלא שנקרע בתוך השיטין בלבד לפילו בג' וד' וה' אמי יתפור ע"כ: **ב** יתפור. וכל זמן שלא הפרו אסור לקרות בו ואם לא נכנס הקרע בתוך הטעה אלא שהגליון לבדו נקרע למעלה לו למטה יטלין לקרות בה לבתחלה אע"פ שעדיין לא הפרה. ב"ח, ונכון הוא ומ"מ נראה לבתחלה יתקן

רפ נקרעה הידיעה לאחר תפירתה. ובו ב' סעיפים:

א (א) *) ספר תורה א שנקרעה בו ידיעה (א) בתוך שני שיטות ב (ב) (ב) יתפור שביריך לפניה בספר תורה הפסול ובן קריאה שקראו בו עלתה להם בדיעבד:

הגה ואין חילוק בזה בין בנמצא (ב) הספות בספר תורה לתפוה בין בנמצא הטעות בשניה בקורין בה תוכה היום לתפטיר (ופיין בח"מ סימן קמ"ג):

ג [ד] ס"ת שנמצאו בו (ז) שלש טעיות אסור לקרות בו עד שיגיהנו כי הוא מוחזק במוטעה: **ד** ספר תורה שיש בו ג' טעיות בכל דף ודף יתקן ואם היו ד' יגנז ד ואם היה רוב הספר (ה) טוגה והשאר יש בו ד' טעיות בכל דף ונשאר אפילו דף אחד מאותו השאר המשובש בלא ד' טעיות הרי [זה] יתקן ה במה דברים אמורים שבתב המלא חסר לפי שהוא גנאי להלות בל כך בינו שיטי אבל אם כתב החסר מלא אפי' יש בכל דף ודף במה טעיות יתקן לפי שאין הגרידה גנאי בבנו ההליה:

הגה [ה] וכשנורד יהיה אלות מלפנו ומלאחריו קלת **ה** אלא יכל מקום הגרד (ג) הפסק בתיבה (כ"י ומרדכי פ"ק):

ה (ו) אם דילג שני שיטין או ג' לא ימהוק שלשה שיטין לכתוב במקומם ארבעה או ה' להבנים מה שדילג מפני שממעט הכתב ומחזי בבטמר (פי' כשור עמד פיס בו נוונין הדבה) וטוב לסלק הידיעה (ז) (ומ"ש הסופרים מהנו לתקן וכתבו מתחלה לעיל ריש סי' רפ"ה):

*) בית לחם יהודה (סימן רל"ט ס"ב סוף ה') אם ריש ספר שיטין וכו'. כתב בספר מלחת מלחמה בתיבת הגלל בלל בלון הלילה ויתר מב' שיטין יכול לקרות אפי' בתחלה ולגבר בתיב שיטין בתלה דבר ובגם לשטו בתיב בדי לתבדים הלילה הן בלא הקנה הכיסון וכן בתי אם בא לתן פטומו ושטיות יתן ולשיטו לקבר הכיסון בדי לתחלה בעזרה לא ולתיב בתים בתים ובתיב בלבם לבן יוחר לשבר לבתחלה הן יכלן מרובים לבתים בלבשבר לם מבר ותיון יוחר בל ב' שיטין וכן לם גולל בתה בשטין יתר בל בשטו הבתים לון בדיבו בשטו יתר:

גליון מהרש"א

לשבשא עבור ולא ב"ם בין ראון הראשון מצד תעבור בבר. יסוים בין הבלא"ה רבים מבעירים בשנת. ול' גם אם הן רק ל' יכל לקרות מסלון בשם שמוצאים ג' ספרים והוא בבר' ס"ח שם. ועי' ב"ם עלו ביסי הל"ובלה בתשבי אתם שבר סי' רע"ג (ביים ס"ג) שנמצאו בי. וכן אחרת מוסר יסגות אם בתב או הגות ג' ספרים הבאנא שנת בבל"א מחפשים ת' דבר שמואל אבחב סי' שנ"ג ועי' לא סי' שיים בתחפשת הנאמרות הסלות שנות בלים ב"ב יום' אעדת תוקתי' הכון הדבים הקולו לקרא בעבור מתקן ספר שבעבא בו מנות אלתחפשה ב"ב לפסול כל ספרי שבבר או הגות:

נחלת צבי

(סימן רע"ט ס"ג סוף ג') שנבצאו בו שתי טעיות. עין בסית ס"ב בתבתי בסם בי בבי יוסה דלם נשת טעות ולא הבל וכן בבי הבתי הוגב בעיתים בר בלא הבו ב' טעיות יתר לא בבל בן בלא בלא בבל בן בלא בלא בלא

יתקן כל מה דתפסר: ג ואם ניכר חגויל שהוא עפוץ כו'. וס"ח דידן לכולי עלמא יחפור שהרי הגידין הן לגנות והקלפים שלנו גם כן לגנות אם כן הדבר ידוע שאין התפירות ניכרות בס"ח ואפילו כל יחפור וכן לדבק קלף על הקרעים בדבק. כ"כ הב"ח והתרוץ ע"ש:

ד וכן בין דף לדף יחפור כו'. משמע דבכה"ג יחפור בכל ענין אבל דעת הטור דאם נקרע בין שטה לשטה או בין דף לדף שלא כנגד הכתב עד שאילו נקרע כן כנגד הכתב היה נכנס תוך ג' שיטין לא יחפור וע"ש: ה ובין תיבה לתיבה. י"ל פירושו דבריאת מיירי בין אות לאות ומ"מ לא נתקלקל האות וכאן מיירי בין תיבה לתיבה ולא בין אות לאות שלכך יחפור אבל הטור גרסה שאין מחלק בין אות לאות ובין תיבה לתיבה ע"ש: ו כל זמן שמותר לתפרם. כלומר אם הוא קרע הבא בתוך ג' שיטין או בתוך ג' ובשפין בענין שמותר לחפור מותר לדבק אבל אם אסור לחפור אסור ג"כ לדבק והב"ח כתב בסעיף ב' שנכנו לקבל כהרא"ש עכ"ל ונשמע מדבריו דאפילו היכא דאסור לחפור מותר לדבק והא דבק בקרע תוך ג' דאסור לחפור מחיר הרא"ש לדבק ולחפשר לא כת בס"ח לומר אלא דנכנו כהרא"ש לאפוקי מהר"מ דחולק עליו וס"ל דאפי' היכא דמותר לחפור אסור לדבק אבל לא נהגו כהרא"ש ומ"מ נראה לי דבדאי הוא הרא"ש לסמוך עליו בשעת הדחק מיהו כל זה בשלא נחלק האות אבל נחלק האות אסור לדבק בכל ענין כמו שיתבאר: ז וכן אם נחסר דבר כותבין כו'. לשון הב"ח כתב מהרי"ק בשורש קכ"ב על מה שנהגו לעלות במעלות על נקביביריעה קודם התחלת כתיבת הס"ח ואחר כך כותבין על העלאי ובאו מקלת חכמים וסכיאו ראיות לאיסור ודחה הוא ראיות האוסרים ולעד"ל עיקר דברי האוסרים אלא מאחר שנהגו הקדמונים לקרות בס"ח ולהורות הוראה לאסור לאחרים אבל המחמיר לעלמו בס"ח שלו בה זה משובח ותע"ב מיהו נראה אם כתב מקלת אות על הריעה ומקלחו על העלאי ה"ז פסול לדברי הכל דאלא אפי' היכא שנקרע האות

חידושי רע"ק

(סי' ר"ם סעיף ג') אבל לא יותר. וכן הסכימו להלכה בת"ח (סי' ק"ח) ובת' שבו"י (ח"א סימן מ') ובת' סתרי"ם (ח"א סימן ל"א) וע"ת' רשב"ש (סק"ג) שכתב דעשה מעשה בקהלתו בס"ח שנקרע תוך ד' שימין שבלו עליו בסלית והכשירו לקרות בו וע"ת פרח מ"א (ח"א סי' ס"ח) ובת' אמונת שמואל (סי' נ"ו) וע' בת' הרב אלשקר (סי' צ') הרשוני: (כתב"ש חור והודח האפילו בייותר מג' יכול לתפור וגראה דכן דעת הירושי כתב דהריב"ש חור והודח בלבד (סי' ר"ו) ע' בת' הרב כ"ר בעלמא ר"ל אלא אל"ב הכל בסלית הרב בעלמא ר"ל אלא אל"ב תפור בלבד ע' בת' יכול ליזכר בהפירה אלא אל"ב תפור אות לא אלא אל"ב אלא לא יכול אל"ל. הרי מבאר בהרא"ש ליכתב

ים בקלף וכולו מדביק סם קלף מבחוץ נעשה מהוקן ומוכשר קודם הכתיבה וכשבא לכתוב על לוחו הדבוק הוי ליה ככותב על שאר היריעה דנעשה גוף אחד ע"י הדבוק כי טוב הוא ועל כן ודאי שפיר יכול לכתוב לוחות אחד קלפו על היריעה וקלפו על הקלף כן נראה מבואר כוונת מהרי"ק סס ורלאייהו ממה שאמרו בירושלמי ודובקין בדבק. אלא שמו"ר ז"ל כתב דאם כתב מקלף לוחות על היריעה וקלפו על הטלאי הרי פסול לדברי הכל דהא אפילו היכא שנקרע לוחות באמצע אע"פ שהדבק מחזיקו פסול כיון שאינו מוקף גויל אע"פ שכל לוחות על היריעה כ"ם כשמקלף לוחות על היריעה ומקלף על הטלאי הכשהחלוק הטלאי נמצא כאן חצי לוח וכאן חצי לוח עכ"ל. *) ולענ"ד נראה שאינו כן דכיון שהקלף הדבוק מהני למה שכתוב עליו והוה כנכתב על היריעה למה לא יועיל ג"כ לכתוב הציר על זה וחציו על זה: (ה) צריך להחליף ג'. ונראה דבדיעבד אינו פוסל בזה דהא גם כתב מנומר כתב רמ"א בסוף סי' רע"ט דהנהו הסופרים לתקן כו' כל שכן בזה דאין כאן שינוי באותה יריעה עצמה:

רפא (א) ישרף. דמסתמא נעשה אליל כתבו אבל בכנעני יש ספק על כן יגנז ובעור הוסיף כאן ואין קורין בו נראה דקמ"ל דאפילו בנית אין קורין בו ביחידות אפילו בית ספק מי כתבו ויש עוד טעם בזה לפי שהרמב"ם בפ"י מהלכות ספר תורה כתב נמצא למד שך דברים הן שבכל אחד מהן פוסל ס"ח ואם נעשה בא' מהן הרי הוא כחומש מן החומשים שמלמדים בהם התינוקות ואין בהן קדושת ס"ח ואין קורין בהן ברבים משמע שביחידות קורא בהם כמו בחומש ואח"כ קא חביב כל הפוסלים וביניהם מונה שכתבו אפיקורוס או כיוצא בו משאר פסולים וקמ"ל דעור דבזה אפי' ביחידות *) קורין היינו בשאר פסולים אבל בזה דיש בו חשש שנכתב לשם אליל ולאו אפי' ביחידות אין קורין בהם אתם דמשמע אפי' ביחידות זה כ"ל ברור בדעת העור ולא כמו שפירש בדחוקים וכיון שראינו שכללו של הרמב"ם בזה לאו דוקא דיש מהם שאסור בקריאה אפי' ביחידות אף אנו נאמר שיש עוד חילוק בין השאר דהיינו כל פסול שהוא נראה לכל שהוא פסול ודאי קורין בו ביחידות ואין חשש שיקראו בציבור אבל בפיסול שאינו מוכח כגון שאינו מעובד לשמה יש לאסור לקרות בו אפי' ביחידות שמא יקרא בו אף בציבור כמו שמצינו בסי' כ"ז לענין ספק טריפה אלא יש שהה אדם בחוץ ביתו שמא יתרע תקלה על ידי זה. ובסמוך נכתוב הוכחה לזה בס"ד: (ב) ואם רצה להעלות בו'. בעור כתוב ואע"פ שאין קורין בו חייבים לקנותו ומיהו אם רוצה להעלותו הרבה אין קוים ממנו אלא בפני דמיו ומעט יותר ואם רצה להעלותו הרבה מניחין אותו בידו ע"ל וקשה דקמ"ל דאם אינו רוצה הרבה תכף אין חיוב על הישראל כלל ויניחנו בידו אלא אחלה בשרוצה הרבה אע"פ שאינו עושה קנין עמו מ"מ צריך לעשות ולדבר עמו בדברי רצוי אולי יסיח מושם בכדי דמיו ומעט יותר ואם אחר כך עומד בדעתו אז מניחין בידו ויכך לו ולא קודם לזה. וכתב כ"י דמשמע בגמרא שאין

באר הגולה

והעור ומהרי"ק בשורש קכ"ג:
ז במ"ם פ"ב:
א מימרא דרב נתמן ניחין דף מ"ח ע"ב ובפ אותה מין ומו' רש"י אדרן באלינים מגון כומר דוראלי בפס אלינים כתוב: ב המרכ"ם בפ"ח מהל' תפילין בלוסבא בתרא שם בגמ' ומ"ם חתום שם הלוכה לאתלי שם הרמב"ם פ"ל דדיהוי הוא ואתיהו לא סתכינן: ד שם בבריתא: ה מגלה שם: ו הרא"ן שם: ז בריתא ומימרא דר' אבא שם:

נקודות הכסף

לא היה כותב כן: (שם בפ"ז ס"ק ד') רוצה לכתוב כאם כתב מקלף הלוחות על היריעה ומקלפו על הטלאי ואין דבריו מוכרחים:
(סימן רפ"א בפ"ז ס"ק א') דבריו כפי דברי הטור אינם נראין הדבר פשוט דמבו' שיפה נקט העור ואין קורין בו לפומי ואע"פ שאין קורין בו אינם הענו' דשמו לקנותו ממנו כו' גם מה שכ"ל דשמו שאינו מוכח כגון שאינו מעובד לשמה ובפ"ב יש לתמו' לקרו' הא אפילו ביחידו' אינו נראה ולא דמיא לספק עוקרות דהתם דווקא בהכרח אסור פשוט דחייבינן לתקלה ואפילו נמצא דבכגונן לתמיר אפי' בתחד איינו דווקא כבריפו' חייבינן לתקלה דגנאי הוא שיאכל האיסור וכפ"ב מתלקין התוספות פ"ק דבכת דף י"ב ע"ב בגי רבי ישמעאל שקרא והעה. אי נמי דווקא התם הייבינן דלאו כ"ע ידעי דעוקה הוא אי נמי שמא אלן מעלמה לבית אחר אלא ידעו שהיא ערב אבל הכא כיון דדרך ס"ת להיו' בבי' הכנסת ווו קורא בה ביחידות ולא בכ"ה בשם פסם מוכח מילתא דפסולה היא וליכא למשבי ומו' דהא הכא יש לכתוב ע"ב העמוד וכ"כ

ברכי יוסף

(סימן רפ"א. שו"ע סעיף א') ס"ת שכתבו אפיקורוס ישרף כו'. פפרי תפלות שחדפיסים עובדי כוכבים אבור להתפלל בהם. מהר"ם אלגי בס"ם זקן אהרן סימן קע"ח ומהרי"ו בן פורקה בתשובות הגו' הארוך בלדבי הייתה ופ"ם בשובמלי דמיתי הרב הגו' מה"ם הרי"ח אלא לכתוב דברי תפלות בספרי הפסולים בכלו וכו' בפסם ולא מצא אים מקו' דברי הרי"ח ע"ם בעלם מפנו דבהגהו' מיימוניות פ"ז דעבוד' כוכבים שם הובא דברי הרי"ח ובכולו מקן לעיל בס"ע סימן קל"ט ומ"ם הרב שבות יעקב מ"ח סי' ט"ו: (שם סעיף ב') גר שחור לטורו וכו'. אין לאוו לסמוך על הגמונים בדבר אלינו מיכר כמו עיבוד לשמו ובקיבת כאוכרות לשמן ותפירה בגידי פהוהב. מהרי"ק מבם בפתוח ובסם: לפטור ס"ת לבני מקרא אף במבנדין אותו אם הוא כבר אסור אסור אמנות אם הסם לידי בגיו'. ואם כתוב על בני עורות שנעבדו אלא לשמן ובם האוכרות בתכן אלא לשמן אבל אם אמו' לאמן לעם בבריהו שבועבי ישראל לקונתו מהם אבל יכול לעבוד בם ס"ת ברוב' לאמן להם כל הפחותות שחותות וכן הפפרות שחותות דמנכרת מלאת. הרב מהר"י ויין בתשובותיו שערי אשובה כ"י י"ד שער ט' סי' ז': למטר לבני מקרא ס"ת פסול בס. הדרב"ו בתשובותיו כ"ו סימן ל' מ"ו וכן הפסיק הרב מהר"י

גליון מהרש"א

לחתוך הר' טלה מהיריעה מהקלף ובמלית יחד מחובר ויניח פסלית אחר ויכתוב עליו הר': (ר"ך סק"ח) שלא נשתנה. משמע דסתם חלוק בנשתנה צור' ובלבוש כתב

באר היטב

הבלאי דלא כמקלף חכמים שהביאו ראיות לאיסור ודחה הוא ראיותיהם וע"ש עיקר כדברי האוסרים אלא מאחר שהגון הקדמונים לקרות בס"ת כזו לפני נדולי עולם ולא מיחו בידם ע"כ אין לבוס גדול לאמות ולהורות הוראה לאסור לאחרים אבל האמתיר לעצמו בס"ח אלו הרי זה מגונה ועכ"ב מיהו נראה אם כ' מקלף אבל האמתיר לעצמו בס"ח אלו הרי זה מגונה ועכ"ב מיהו נראה אם כ' מקלף הלוחות על היריעה ומקלפו על הבלאי ה"ז פסול לדברי הכל דכשהחלק הבלאי נמצא כאן חצי לוח וכאן חצי לוח ולא עוד אלא אפילו נכתב הלוח כולו על היריעה אלא שמקלף הדיו מגד מ' של הלוח ההוא עובר גם על הבלאי לא מהני הקפה גויל שבבלאי לוחות שנכתב על היריעה אלא הלוח שבהיריעה צריך להיות מוקף גויל אפילו מוקף גויל בהיריעה עצמה בלא בלאי וכן הלוח שבבלאי צ"ל מוקף גויל בבלאי עצמו בלא היריעה עכ"ל הט"ז חולק ע"ז וכתב דכיון שבקלף הדבוק מהני למה שכתוב עליו דהוי כמו שנכתב על היריעה למה לא יועיל ג"כ לכתוב הציר ע"ז וחציה על זה: (ו) נהלק. ול"ד למ"ם בא"ח בסימן ל"ב סס"ז דאם נפסק מ' מאותיות הפסוקות שהוא כשר דהתם מיירי שלא נשתנה צורת הלוח אף על פי שחלוק ולא נדבק בדבק ע"ם כ"כ הלבוש: (ז) צריך. וכתב הט"ז נראה דבדיעבד אינו פסול בזה והש"ך כתב ונראה שעור שפופר הלחשון יכתבם אם אפשר ובוכר אחר יראה ג"כ שמה שהוא מחזיר יהא כמדת הלחשון בכתבו אל"ל (ובח' מ"ג שאלה י"ט הורה שאין מחליפין רק היריעה מ' הן בלא אז נקרע ס"ת באופן שצריך לשלק די בסילוק יריעה מ' ואם היריעה בת ו' דפין די בסילוק ג' דפים ולאו די בסילוק מ' מהם. וכתב"ג מחלק בתשו' מהר"י כהן סי' מ"ם ומוס סי' פ"ו שמתה לריכה להחליף ג' יריעות בספק הש"ע משא"כ בשאר חיקוני ס"ת ולאו די בסילוק מ' מהם. ועיין ע"ז ס"ק ה'):

רפא (מ) יגנו. אפילו כתבו למכור לישראל. ס"ך. וכתב הט"ז דבעור הוסיף ואין קורין בו נראה דקמ"ל דאפילו בנית אין קורין בו ביחידות אפילו בית ספק מי כתבו וא"ל דיש עוד חילוק בין זה לשאר הפסולין דהיינו כל פסול שנראה לכל פסולו ולאו קורין בו ביחידות ואין חשש שיקראו בו בציבור אבל בפיסול שאינו מוכח כגון שאינו מעובד לשמה יש לאסור לקרות בו אפילו ביחידות שמא יקרא בו אף בציבור כמו שמצינו בסי' כ"ז לענין ספק טריפה אלא יש שהה אדם בחוץ ביתו שמא יתרע תקלה על ידי זה. ובסמוך נכתוב הוכחה לזה בס"ד: (ב) ואם רצה להעלות בו'. בעור כתוב ואע"פ שאין קורין בו חייבים לקנותו ומיהו אם רוצה להעלותו הרבה אין קוים ממנו אלא בפני דמיו ומעט יותר ואם רצה להעלותו הרבה מניחין אותו בידו ע"ל וקשה דקמ"ל דאם אינו רוצה הרבה תכף אין חיוב על הישראל כלל ויניחנו בידו אלא אחלה בשרוצה הרבה אע"פ שאינו עושה קנין עמו מ"מ צריך לעשות ולדבר עמו בדברי רצוי אולי יסיח מושם בכדי דמיו ומעט יותר ואם אחר כך עומד בדעתו אז מניחין בידו ויכך לו ולא קודם לזה. וכתב כ"י דמשמע בגמרא שאין

ביאור הגר"א

[ח] ואם נחלק כו' וכן יהור כו'. עש"ך ס"ק ז': [ט] ס"ת כו'. פ"פ שם הלכה ו':

באר היטב

הבלאי דלא כמקלף חכמים שהביאו ראיות לאיסור ודחה הוא ראיותיהם וע"ש עיקר כדברי האוסרים אלא מאחר שהגון הקדמונים לקרות בס"ח כזו לפני נדולי עולם ולא מיחו בידם ע"כ אין לבוס גדול לאמות ולהורות הוראה לאסור לאחרים אבל האמתיר לעצמו בס"ח אלו הרי זה מגונה ועכ"ב מיהו נראה אם כ' מקלף הלוחות על היריעה ומקלפו על הבלאי ה"ז פסול לדברי הכל דכשהחלק הבלאי נמצא כאן חצי לוח וכאן חצי לוח ולא עוד אלא אפילו נכתב הלוח כולו על היריעה אלא שמקלף הדיו מגד מ' של הלוח ההוא עובר גם על הבלאי לא מהני הקפה גויל שבבלאי לוחות שנכתב על היריעה אלא הלוח שבהיריעה צריך להיות מוקף גויל בהיריעה עצמה בלא בלאי וכן הלוח שבבלאי צ"ל מוקף גויל בבלאי עצמו בלא היריעה עכ"ל הט"ז חולק ע"ז וכתב דכיון שבקלף הדבוק מהני למה שכתוב עליו דהוי כמו שנכתב על היריעה למה לא יועיל ג"כ לכתוב הציר ע"ז וחציה על זה: (ו) נהלק. ול"ד למ"ם בא"ח בסימן ל"ב סס"ז דאם נפסק מ' מאותיות הפסוקות שהוא כשר דהתם מיירי שלא נשתנה צורת הלוח אף על פי שחלוק ולא נדבק בדבק ע"ם כ"כ הלבוש: (ז) צריך. וכתב הט"ז נראה דבדיעבד אינו פסול בזה והש"ך כתב ונראה שעור שפופר הלחשון יכתבם אם אפשר ובוכר אחר יראה ג"כ שמה שהוא מחזיר יהא כמדת הלחשון בכתבו אל"ל (ובח' מ"ג שאלה י"ט הורה שאין מחליפין רק היריעה מ' הן בלא אז נקרע ס"ת באופן שצריך לשלק די בסילוק יריעה מ' ואם היריעה בת ו' דפין די בסילוק ג' דפים ולאו די בסילוק מ' מהם. וכתב"ג מחלק בתשו' מהר"י כהן סי' מ"ם ומוס סי' פ"ו שמתה לריכה להחליף ג' יריעות בספק הש"ע משא"כ בשאר חיקוני ס"ת ולאו די בסילוק מ' מהם. ועיין ע"ז ס"ק ה'):

רפא (מ) יגנו. אפילו כתבו למכור לישראל. ס"ך. וכתב הט"ז דבעור הוסיף ואין קורין בו נראה דקמ"ל דאפילו בנית אין קורין בו ביחידות אפילו בית ספק מי כתבו וא"ל דיש עוד חילוק בין זה לשאר הפסולין דהיינו כל פסול שנראה לכל פסולו ולאו קורין בו ביחידות ואין חשש שיקראו בו בציבור אבל בפיסול שאינו מוכח כגון שאינו מעובד לשמה יש לאסור לקרות בו אפילו ביחידות שמא יקרא בו אף בציבור כמו שמצינו בסי' כ"ז לענין ספק טריפה אלא יש שהה אדם בחוץ ביתו שמא יתרע תקלה על ידי זה. ובסמוך נכתוב הוכחה לזה בס"ד: (ב) ואם רצה להעלות בו'. בעור כתוב ואע"פ שאין קורין בו חייבים לקנותו ומיהו אם רוצה להעלותו הרבה אין קוים ממנו אלא בפני דמיו ומעט יותר ואם רצה להעלותו הרבה מניחין אותו בידו ע"ל וקשה דקמ"ל דאם אינו רוצה הרבה תכף אין חיוב על הישראל כלל ויניחנו בידו אלא אחלה בשרוצה הרבה אע"פ שאינו עושה קנין עמו מ"מ צריך לעשות ולדבר עמו בדברי רצוי אולי יסיח מושם בכדי דמיו ומעט יותר ואם אחר כך עומד בדעתו אז מניחין בידו ויכך לו ולא קודם לזה. וכתב כ"י דמשמע בגמרא שאין

פתחי תשובה

ועיין בתשובת בתי כהונה שם שבתיב בזה ועיין בתשובת חוט השני סימן ס"ו: (ז) ולכך צריך. עכה"ע בשם ס"ע ועיין בתשובת צבעת שאול סימן ק"ו שהשיג עליו והעלה שאין לחוש בזה מפסק הש"ע דצריך להחליף אבל ריעות ע"ם ועיין בתשובת חת"ז פרים מחיכות מ"ג סימן ד' (ובתשובת חתם סופר סימן רל"ז):

רפא (א) שכתבו. עיין בספר בני מי מחלוקת המחמיר לענין אם מותר לקרות בחומשים מודפסים ובסידורי תפלות הנדפסים ע"י עובד כוכבים ע"ש בתיבות: (ב) ישרף. בהרמב"ם פ"ו מהלכות יסודי"ת מבואר דמלות. ועיין בשו"ת תשובה מאהבה ח"ת סי' ק"י בס"ת שכתבו אחד בסייה בתבד מאור שהוא מכת המתמיעים בשבתי זכי שבור בחיין מעיה ואחר זמן נתבקר הדבר שכן הוא שהוא מכת הרשעה ובתב דמלות לשרפו אף שבשת בכל המיון אמ"ה לא אלא מאחד אך בתשובת הגאון בעל נו"ב ז"ל סי' ס' בסימן קי"ב אות ג' שבתב הס"ת לא היה אלא מאחד אך בתשובת הגאון בעל נו"ב ז"ל סי' ס' בסימן קי"ב אות ג' מבואר דאם לא היה בעת הכתיבה רק מאחד אין לשרפו רק שעון בגיזה ע"ש. ועיין בשו"ת הרדב"ז ח"ב סימן תבע"ד בספר תורה שבתבו אחד מהקלאים אף שהרמב"ם ז"ל מוזכ אותם בכלל המיון אמ"ה לא יעבוד בלא מקרא מיון לענין זה כלל ומי שבודק אותה עובר משום לא תעשון כן אלא שעון גיזה ואבור לקרות בו בגבור ע"ש: (ג) כתבו שבר כוכבים. עיין בתשובת רו"ב תשיינא חי"ד סימן קס"ה בשם אחונו שוכר כוכבים על אמ"ק אם לריך בתשובת רו"ב תשיינא חי"ד סימן קס"ה בשם אחונו שוכר כוכבים על אמ"ק אם לריך גיזה ובתב דדווקא אם בעובד כוכבים כותב לעצמו ים חשש בתב לשם עבודת כוכבים אבל היכא שבתבו לישראל ונם גוף הדבר הוא של ישראל לא חיישינן שבתבו לשם עבודת כוכבים ועוד דע"כ לא חיישינן אלא בשבעובד כוכבים עובד מה הוא כותב שהוא שם אבל בעובד כוכבים ועוד דע"כ לא חיישינן אלא בשבעובד כוכבים רוצה הבבה יותר מבדי דמיו לא יסלק מבדים ולא בעבע הבעובד כוכבים לאו דוקא אם לא מעשה קוף בוזאי אין חשש שמא לשם אלילים [בתבו] ול"ל בגיגה ע"ש: שבתבו

רפא (א) אפיקורוס. הוא מין המתוק בעבודת כוכבים ומסתמא לשם עבודת כוכבים כתבו: ב ישרף. וכא"ח סימן ל"ט ס"ד גבי תפילין כתב די"א דיגנזו ועכ"ח סס: ג כתבו כנעני. אפילו כתבו למכור לישראל. תוספות. ופשוט הוא דלא עדיף מעבד ואסה דלקמן סעיף ג': ד יש מי שמכשיר. ובא"ח שם ס"ד גבי תפילין כתב בשם דבשרים וכן כתב הטור ועיין בב"י שם כתב יבוא לזה: ה וחייבים הצבור כו'. ומסתמא בס"ם דאין לומר לעובד כוכבים שיתן לו בזול יותר מדאי פן יבעוט ויסליבה למקום אחבוד וכ"כ ב"י ומביאו ד"מ: [ה] ואם

תפארת ישראל

[א] ס"ת (א) שכתבו א אפיקורוס (א) ב (ב) ישרף ג (ג) כתבו כנעני (מ) יגנו נמצא ביד אפיקורוס ואינו יודע מי כתבו יגנו נמצא ביד כנעני ואינו יודע מי כתבו ד יש מי שמכשיר יש אומרים יגנו ה וחייבין הצבור לקנותו ממנו בכדי דמיו [ב] ד או יותר מעט ולגנזו כדי שלא (ג) יזלזל בו (ב) יואם רצה להעלות בדמיו יותר מכדי דמיו הרבה מניחין אותו בידו [ה] יואם הוחזקו (ג) שבזזו כנענים ספרי ישראל תולים שאותם ספרים שלהם היו וקורין בהם:

ב יגר שחזר לסורו מחמת יראה כשר לכתוב ס"ת:

נקודות הכסף

מה שמדבקו מלחוריו (שם) וכן יזהר שלא יחתוך הממנו חוץ הכתב אלא חוץ לכתב:

ב [ט] יס"ת שבלו ממנו יריעות ובא להחליפם אפילו לא בלו ממנו אלא אחת או שתים (ה) ט צריך להחליף שלש לפי שאי אפשר שיהיו אותם שמחליף דומות לגמרי לאחרות (ז) ולכך (ז) צריך שיהיו לפחות שלש דומות:

רפא מי כשר לכתיבת ס"ת ואם אמר הסופר שלא כתב האזכרות לשמן. ובו ה' סעיפים:

א [א] א ס"ת (א) שכתבו א אפיקורוס (א) ב (ב) ישרף ג (ג) כתבו כנעני (מ) יגנו נמצא ביד אפיקורוס ואינו יודע מי כתבו יגנו נמצא ביד כנעני ואינו יודע מי כתבו ד יש מי שמכשיר יש אומרים יגנו ה וחייבין הצבור לקנותו ממנו בכדי דמיו [ב] ד או יותר מעט ולגנזו כדי שלא (ג) יזלזל בו (ב) יואם רצה להעלות בדמיו יותר מכדי דמיו הרבה מניחין אותו בידו [ה] יואם הוחזקו (ג) שבזזו כנענים ספרי ישראל תולים שאותם ספרים שלהם היו וקורין בהם:

ב יגר שחזר לסורו מחמת יראה כשר לכתוב ס"ת:

באר היטב

בתמצא אע"פ שהדבק מחזיקה פסול כיון שאינו מוקף גויל אע"פ שכל הלוח כתוב על היריעה כ"ם כשמקלף הלוח ומקלפו על הטלאי דכשהחלק הטלאי נמצא כאן חצי לוח וכאן חצי לוח אפילו נכתב הלוח כולו על היריעה אלא שמקלף הדיו מגד מ' של הלוח ההוא עובר גם על הטלאי לא מהני הקפה גויל שבבלאי לוחות שנכתב על היריעה אלא הלוח שבהיריעה צריך להיות מוקף גויל בהיריעה עצמה בלא בלאי וכן הלוח שבבלאי צ"ל מוקף גויל בבלאי עצמו בלא היריעה עכ"ל הט"ז חולק ע"ז וכתב דכיון שבקלף הדבוק מהני למה שכתוב עליו דהוי כמו שנכתב על היריעה למה לא יועיל ג"כ לכתוב הציר ע"ז וחציה על זה: (ו) נהלק. ול"ד למ"ם בא"ח בסימן ל"ב סס"ז דאם נפסק מ' מאותיות הפסוקות שהוא כשר דהתם מיירי שלא נשתנה צורת הלוח אף על פי שחלוק ולא נדבק בדבק ע"ם כ"כ הלבוש: (ז) צריך. וכתב הט"ז נראה דבדיעבד אינו פסול בזה והש"ך כתב ונראה שעור שפופר הלחשון יכתבם אם אפשר ובוכר אחר יראה ג"כ שמה שהוא מחזיר יהא כמדת הלחשון בכתבו אל"ל (ובח' מ"ג שאלה י"ט הורה שאין מחליפין רק היריעה מ' הן בלא אז נקרע ס"ת באופן שצריך לשלק די בסילוק יריעה מ' ואם היריעה בת ו' דפין די בסילוק ג' דפים ולאו די בסילוק מ' מהם. וכתב"ג מחלק בתשו' מהר"י כהן סי' מ"ם ומוס סי' פ"ו שמתה לריכה להחליף ג' יריעות בספק הש"ע משא"כ בשאר חיקוני ס"ת ולאו די בסילוק מ' מהם. ועיין ע"ז ס"ק ה'):

רפא (מ) יגנו. אפילו כתבו למכור לישראל. ס"ך. וכתב הט"ז דבעור הוסיף ואין קורין בו נראה דקמ"ל דאפילו בנית אין קורין בו ביחידות אפילו בית ספק מי כתבו וא"ל דיש עוד חילוק בין זה לשאר הפסולין דהיינו כל פסול שנראה לכל פסולו ולאו קורין בו ביחידות ואין חשש שיקראו בו בציבור אבל בפיסול שאינו מוכח כגון שאינו מעובד לשמה יש לאסור לקרות בו אפילו ביחידות שמא יקרא בו אף בציבור כמו שמצינו בסי' כ"ז לענין ספק טריפה אלא יש שהה אדם בחוץ ביתו שמא יתרע תקלה על ידי זה. ובסמוך נכתוב הוכחה לזה בס"ד: (ב) ואם רצה להעלות בו'. בעור כתוב ואע"פ שאין קורין בו חייבים לקנותו ומיהו אם רוצה להעלותו הרבה אין קוים ממנו אלא בפני דמיו ומעט יותר ואם רצה להעלותו הרבה מניחין אותו בידו ע"ל וקשה דקמ"ל דאם אינו רוצה הרבה תכף אין חיוב על הישראל כלל ויניחנו בידו אלא אחלה בשרוצה הרבה אע"פ שאינו עושה קנין עמו מ"מ צריך לעשות ולדבר עמו בדברי רצוי אולי יסיח מושם בכדי דמיו ומעט יותר ואם אחר כך עומד בדעתו אז מניחין בידו ויכך לו ולא קודם לזה. וכתב כ"י דמשמע בגמרא שאין

גר"א

[ח] ואם נחלק כו' וכן יהור כו'. עש"ך ס"ק ז': [ט] ס"ת כו'. פ"פ שם הלכה ו':

פתחי תשובה

ועיין בתשובת בתי כהונה שם שבתיב בזה ועיין בתשובת חוט השני סימן ס"ו: (ז) ולכך צריך. עכה"ע בשם ס"ע ועיין בתשובת צבעת שאול סימן ק"ו שהשיג עליו והעלה שאין לחוש בזה מפסק הש"ע דצריך להחליף אבל ריעות ע"ם ועיין בתשובת חת"ז פרים מחיכות מ"ג סימן ד' (ובתשובת חתם סופר סימן רל"ז):

רפא (א) שכתבו. עיין בספר בני מי מחלוקת המחמיר לענין אם מותר לקרות בחומשים מודפסים ובסידורי תפלות הנדפסים ע"י עובד כוכבים ע"ש בתיבות: (ב) ישרף. בהרמב"ם פ"ו מהלכות יסודי"ת מבואר דמלות. ועיין בשו"ת תשובה מאהבה ח"ת סי' ק"י בס"ת שכתבו אחד בסייה בתבד מאור שהוא מכת המתמיעים בשבתי זכי שבור בחיין מעיה ואחר זמן נתבקר הדבר שכן הוא שהוא מכת הרשעה ובתב דמלות לשרפו אף שבשת בכל המיון אמ"ה לא אלא מאחד אך בתשובת הגאון בעל נו"ב ז"ל סי' ס' בסימן קי"ב אות ג' שבתב הס"ת לא היה אלא מאחד אך בתשובת הגאון בעל נו"ב ז"ל סי' ס' בסימן קי"ב אות ג' מבואר דאם לא היה בעת הכתיבה רק מאחד אין לשרפו רק שעון בגיזה ע"ש. ועיין בשו"ת הרדב"ז ח"ב סימן תבע"ד בספר תורה שבתבו אחד מהקלאים אף שהרמב"ם ז"ל מוזכ אותם בכלל המיון אמ"ה לא יעבוד בלא מקרא מיון לענין זה כלל ומי שבודק אותה עובר משום לא תעשון כן אלא שעון גיזה ואבור לקרות בו בגבור ע"ש: (ג) כתבו שבר כוכבים. עיין בתשובת רו"ב תשיינא חי"ד סימן קס"ה בשם אחונו שוכר כוכבים על אמ"ק אם לריך גיזה ובתב דדווקא אם בעובד כוכבים כותב לעצמו ים חשש בתב לשם עבודת כוכבים אבל היכא שבתבו לישראל ונם גוף הדבר הוא של ישראל לא חיישינן שבתבו לשם עבודת כוכבים ועוד דע"כ לא חיישינן אלא בשבעובד כוכבים עובד מה הוא כותב שהוא שם אבל בעובד כוכבים ועוד דע"כ לא חיישינן אלא בשבעובד כוכבים רוצה הבבה יותר מבדי דמיו לא יסלק מבדים ולא בעבע הבעובד כוכבים לאו דוקא אם לא מעשה קוף בוזאי אין חשש שמא לשם אלילים [בתבו] ול"ל בגיגה ע"ש: שבתבו

ב [ט] יס"ת שבלו ממנו יריעות ובא להחליפם אפילו לא בלו ממנו אלא אחת או שתים (ה) ט צריך להחליף שלש לפי שאי אפשר שיהיו אותם שמחליף דומות לגמרי לאחרות (ז) ולכך (ז) צריך שיהיו לפחות שלש דומות:

רפא מי כשר לכתיבת ס"ת ואם אמר הסופר שלא כתב האזכרות לשמן. ובו ה' סעיפים:

א [א] א ס"ת (א) שכתבו א אפיקורוס (א) ב (ב) ישרף ג (ג) כתבו כנעני (מ) יגנו נמצא ביד אפיקורוס ואינו יודע מי כתבו יגנו נמצא ביד כנעני ואינו יודע מי כתבו ד יש מי שמכשיר יש אומרים יגנו ה וחייבין הצבור לקנותו ממנו בכדי דמיו [ב] ד או יותר מעט ולגנזו כדי שלא (ג) יזלזל בו (ב) יואם רצה להעלות בדמיו יותר מכדי דמיו הרבה מניחין אותו בידו [ה] יואם הוחזקו (ג) שבזזו כנענים ספרי ישראל תולים שאותם ספרים שלהם היו וקורין בהם:

ב יגר שחזר לסורו מחמת יראה כשר לכתוב ס"ת:

Scanned with CamScanner